Széky János

Ami nem kúl,

az a szocializmus

VISSZHANG - LVII. évfolyam, 18. szám, 2013. május 3.

Majtényi György szerint (*Mit kezdjünk a Kádár-korral?*, *ÉS,* 2013/18., ápr. 26.) a Kádár Jánosról és örökségéről szóló cikkemben (*Nyomorból ki, nyomorba vissza, ÉS,* 2013/14., ápr. 5.) nem törődtem azzal, hogy a történelemről való demokratikus gondolkodásnak van egy *„fontos, örök szempontja”*. Jelesül: a *„kívülállás, amely ez esetben az elhatárolódás a diktatúra bármely formájától. Diktátort (meg)szeretni vagy (túl)becsülni nem kúl”*.

Kritikusom a távolságtartást hiányolja cikkemből, pedig benne van, teljesen egyértelműen. Bárki megtalálja, aki a Kádár-rendszer tartalmát nem szűkíti le csakis a kormányzati rendszerre (mármint a diktatúrára). A Kádár-„korszak” szerintem egy összetett és időben változó kormányzási, gazdasági, szociális és ideológiai rendszer volt. És ebben nemhogy a gazdaság- és szociálpolitika, de a korai szakasz véres bűnei sem vezethetők le közvetlenül sem a diktatúra tényéből, sem a politikai vezető személyiségalkatából. Ez részemről nem „azonosulás”, nem „túlbecsülés”, nem is „szeretet”, csupán arról van szó, hogy nem egyetlen, hagyományosan feltételezett, alapjában morális tényezővel magyarázom azt, amitől távolságot tartok.

Majtényi György legalább három helyen félreolvassa cikkemet, és ezek sokatmondó „kitakarások”.

Úgy értelmezi, hogy szerintem Kádár azért oldotta meg rosszul a nyomor problémáját, *„mert a nyomor visszatért”*. Fordítva: azért tért vissza a nyomor, mert Kádár rosszul oldotta meg a problémát, és szerintem azért oldotta meg rosszul, mert abban hitt, hogy kapitalizmus nélkül hosszú távon meg lehet oldani.

Majtényi György úgy véli, hogy *„nosztalgikus képekkel telítve”* emlékszem a Kádár-korszak világára. Biztosíthatom, hogy nosztalgiám nincs, de az a *tény,* hogy például a reálbérek átlaga egy emberöltő alatt két és félszeresére emelkedett, olyan döntő élmény volt, amely visszavonhatatlanul befolyásolta a nép óriási többségének gazdasági és politikai gondolkodását. Magyarul, milliók agyába vésődött be, hogy a jólét folyamatosan növekedhet szabadságjogok és piaci szabadság nélkül is. És ez mindmáig nem változott, mert az 1989 utáni politikai osztály többsége már tudatosan ezt az attitűdöt használta ki, akár így hitte, akár nem.

Végül: *„Az írás logikája szerint a Horthy-féle kapitalizmusból következett némi átmenet után a Kádár-féle szocializmus (mert annak hibáira adott válasz volt), amely így a társadalmi fejlettség egy magasabb fokának tűnik.”* Nem. Írásom logikája szerint a Kádár-féle szocializmus a Rákosi-rendszerre adott válasz volt. Pontosabban – feltételeztem – arra az érzékelt ellentmondásra válaszolt, hogy 1956. október 22-én *szocializmusban* lényegesen rosszabbul éltek az emberek, mint az ideológiailag abszolút rossznak tekintett Horthy-kori *kapitalizmusban*. Kádár úgy vélte, a Rákosi-féle rossz szocializmus után ő megteremti a jó szocializmust. Tévedett, és milliók követték tévedésében.

Nem azt mondtam a cikkben, hogy a diktatúrának nevezett kormányzási rendszer bármely formája önmagában jó lehet; hanem azt, hogy a Kádár-korban szocializmusnak nevezett gazdasági-szociális-ideológiai rendszer semmilyen formájában nem lehet jó.